

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

з підготовки та захисту дипломної роботи ступеня вищої освіти «бакалавр»
за спеціальністю «МЕНЕДЖМЕНТ»
освітніх програм
«МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»
«БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ»
«МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС»

Харків – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

з підготовки та захисту дипломної роботи ступеня вищої освіти «бакалавр»

за спеціальністю «МЕНЕДЖМЕНТ»

освітніх програм

«МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

«БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ»

«МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від 16.02.2023 р.

Харків – 2023

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту
Протокол № 1 від 23.01. 2023 р. -

Укладачі: Прохоренко О.В.,
Брінь П.В.,
Данько Т.В.,
Маковоз О.С.,
Сітак І.Л.,
Чайкова О.І.,
Ширяєва Н.В.

Методичні вказівки з підготовки та захисту дипломної роботи ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю «Менеджмент» освітніх програм «Менеджмент організацій та адміністрування», «Бізнес-адміністрування», «Міжнародний бізнес» / укл. О.В. Прохоренко, П.В. Брінь, Т.В. Данько, О.С. Маковоз, І.Л. Сітак, О.І. Чайкова, Н.В. Ширяєва. Харків: НТУ «ХП», 2023. 40 с.

Сформульовано загальні положення, мету та завдання виконання дипломної роботи бакалавра; визначено основні вимоги до організації її виконання. Наведено тематику, загальні вимоги до структури, змісту й оформлення дипломної роботи бакалавра.

Рекомендовано для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форм навчання, які навчаються за освітніми програмами «Менеджмент організацій та адміністрування», «Бізнес-адміністрування», «Міжнародний бізнес».

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Організаційні засади державної підсумкової атестації	4
1.1. Загальні положення дипломної роботи бакалавра.....	4
1.2. Призначення керівника та вибір теми дипломної роботи	4
1.3. Допуск дипломної роботи до захисту	6
1.4. Організація захисту дипломної роботи бакалавра	8
1.5. Критерії оцінювання дипломної роботи	9
2. Вимоги до структури та змісту дипломної роботи	11
2.1. Структура роботи.....	11
2.2. Пояснювальна записка, завдання на дипломну роботу та реферат	11
2.3. Зміст	12
2.4. Перелік умовних позначень	13
2.5. Вступ	13
2.6. Основна частина.....	15
2.7. Висновки	18
2.8. Список джерел інформації	18
2.9. Додатки.....	19
2.10. Взаємозв'язок завдань, структури роботи та висновків.....	19
3. Вимоги до оформлення робіт.....	20
3.1. Загальні вимоги до оформлення роботи	20
3.2. Заголовки.....	20
3.3. Таблиці	21
3.4. Рисунки.....	22
3.5. Посилання	23
3.6. Список джерел інформації	24
3.7. Додатки.....	25
3.8. Нумерація.....	25
Список джерел інформації	26
Додаток А. Орієнтовна тематика та приклади тем дипломних робіт бакалаврів зі спеціальності 073 «Менеджмент».....	27
Додаток Б. Зразок оформлення титульних аркушів дипломної роботи	29
Додаток В. Зразок оформлення рефератів.....	34
Додаток Г. Зразок оформлення змісту	36
Додаток Д. Зразок оформлення вступу	37
Додаток Е. Зразок оформлення основної частини	40

ВСТУП

Бакалавр менеджменту – це освітня кваліфікація першого ступеня вищої освіти, яка передбачає набуття компетенцій для розв’язання спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері менеджменту, і передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Дипломна робота бакалавра – це самостійно виконана дослідницька праця з конкретної теми, яка повинна носити прикладний характер. Основне її призначення – продемонструвати рівень компетенцій студента і його вміння вирішувати конкретні теоретичні та практичні завдання. У процесі підготовки дипломної роботи студенти розвивають широту мислення, набувають навичок дослідницької роботи, демонструють рівень своєї фахової підготовки, що є своєрідним звітом за весь період навчання. Дипломна робота повинна бути актуальною та направленою на вирішення економічних проблем сьогодення.

Дипломна робота виконується на завершальному етапі навчання і захищаються в екзаменаційній комісії, яка присвоює випускнику відповідну кваліфікацію.

Для написання бакалаврської роботи студент повинен володіти предметною областю з теми дослідження, використовувати сучасні методи менеджменту, бути знайомим з звітно-статистичною інформацією, світовими тенденціями стосовно явища/об’єкта аналізу, загальними положеннями законодавства тощо.

Завдяки виконанню дипломної роботи бакалаври формують такі програмні результати навчання, як: навички аналізу ситуації та виявлення організаційних проблем; пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень; застосування методів менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації; навички організаційного проектування; оцінювання правових, соціальних та економічних наслідків функціонування організації; навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань; навички виконання індивідуальних досліджень; здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань і принципів академічної доброчесності.

1 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ

1.1 Загальні положення дипломної роботи бакалавра

Виконання дипломної роботи є завершальним етапом навчання студента у закладі вищої освіти та кінцевим результатом його самостійної індивідуальної навчальної діяльності. Дипломна робота є комплексним дослідженням, яке підводить підсумки вивчення студентом різноманітних дисциплін, що передбачені освітньо-професійними програмами (ОПП) «Менеджмент організацій та адміністрування», «Бізнес-адміністрування», «Міжнародний бізнес», відповідними навчальними планами для студентів денної та заочної форми навчання та проходження ними переддипломної практики.

Студент-дипломник під час виконання дипломної роботи повинен підтвердити рівень загальної та спеціальної підготовки. На підставі захисту дипломної роботи екзаменаційна комісія вирішує питання про присвоєння автору освітньої кваліфікації «бакалавр менеджменту».

Дипломна робота повинна містити:

- обґрунтування актуальності обраної теми;
- чітко визначені предмет та об'єкт дослідження;
- встановлені цілі дослідження та завдання із виконання наукових досліджень, які забезпечать досягнення визначених цілей;
- короткий науково-аналітичний огляд інформаційних джерел, нормативно-правового матеріалу про виникнення і сучасний стан досліджуваної проблеми;
- критичний аналіз монографічних і періодичних наукових видань із теми дослідження;
- самостійні дослідження, розрахунки, виконані із залученням сучасних інформаційних технологій, висновки, практичні рекомендації і пропозиції щодо вдосконалення діяльності організацій, підприємств чи установ.

Загальний обсяг роботи бакалавра за спеціальністю «Менеджмент» складає 35-80 сторінок.

Документи дипломної роботи: титульний аркуш ДР, відомість документів, завдання та пояснювальна записка (у такій послідовності) повинні бути зброшуровані в обкладинку.

1.2 Призначення керівника та вибір теми дипломної роботи

Кожному студенту призначається кваліфікований науковий керівник з числа науково-педагогічного складу кафедри.

Діяльність наукового керівника включає час на зустрічі та спілкування з студентом, час, витрачений науковим керівником на листування зі студентом, а також час, який керівник присвячує роботі над матеріалами, що надані студентом в процесі дослідження.

Тема дипломної роботи бакалавра має відображати основну ідею, завдання, аспекти, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі управління. Темі дипломних робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності. Тема дипломної роботи повинна відбивати особливості ОПІ.

Дипломна робота повинна мати прикладний характер, і готується на основі діяльності певного суб'єкта господарювання, при виборі якого слід враховувати спрямованість освітньої програми. Суб'єкти господарювання, на основі діяльності яких рекомендовано виконувати дипломні роботи для різних освітніх програм, наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Характеристики суб'єктів господарювання відповідно до освітніх програм

Освітня програма	Суб'єкти господарювання
Менеджмент організацій і адміністрування	Широке коло організацій будь-якої спрямованості, комерційні і некомерційні: підприємства, установи, громадські об'єднання, тощо.
Бізнес-адміністрування	Організації комерційної спрямованості: підприємства, об'єднання, фінансові установи тощо.
Міжнародний бізнес	Організації комерційної спрямованості, що провадять зовнішньоекономічну діяльність або є суб'єктом міжнародного бізнесу.

Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення. Рекомендований (але не вичерпний) перелік напрямів досліджень за освітніми програмами та приклади формулювання тем дипломних робіт наведені у додатку А.

Затвердження тем дипломних робіт відбувається на підставі письмової заяви студента на ім'я завідувача кафедри менеджменту, яка подається на кафедру. Кафедра має право призначити науковим керівником іншу особу, ніж вказана в заяві студента.

На початку останнього семестру студент за участю керівника обирає тему дипломної роботи (проєкту), узгоджує її з гарантом ОПІ, оформляє відповідну заяву на ім'я завідувача випускової кафедри. Завідувач кафедри може відхилити

формулювання теми, зазначеної в заяві, з таких причин:

- 1) тема не є актуальною;
- 2) формулювання теми не відповідає спеціальності «Менеджмент»;
- 3) формулювання теми не відбиває особливості освітньої програми.

У разі неподання заяви про вибір теми дипломної роботи без поважної причини, студент вважається порушником графіку навчального процесу, і тема дипломної роботи визначається його керівником або завідувачем кафедри.

За необхідності зміни теми дипломної роботи після затвердження її наказом ректора студент подає на кафедру відповідну мотивовану заяву з візою наукового керівника на ім'я ректора Університету. У разі позитивного рішення завідувача кафедри готується проект відповідного наказу.

1.3 Допуск дипломної роботи до захисту

До захисту дипломної роботи допускаються студенти, які успішно та повною мірою виконали навчальний план за відповідною освітньою програмою. До захисту не допускаються студенти, які на момент подання до захисту дипломної роботи мають академічну заборгованість. Питання про недопуск дипломної роботи бакалавра до захисту розглядається на засіданні кафедри менеджменту та директором інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу.

Студент надає розділи роботи керівникові у визначені у завданні терміни для перевірки відповідності їх змісту.

Кафедра здійснює поточний контроль ходу виконання дипломної роботи. За три тижні до дати захисту проводиться засідання кафедри за участю студентів (попередній захист). Під час цієї зустрічі студенти представляють чернетки своїх рукописів дипломних робіт, а завідувач кафедри та інші члени кафедри колективно оцінюють прогрес студентів і якість їхніх рукописів, дають рекомендації щодо того, що ще слід зробити або змінити, щоб покращити якість дипломної роботи.

Після схвалення рукопису на засіданні кафедри з оцінювання роботи (передзахисті) студент повинен протягом тижня завершити дипломну роботу.

Дипломна робота подається керівникові для остаточної перевірки після усунення всіх зауважень не пізніше, ніж за два тижні до захисту.

Керівник надає відгук про дипломну роботу, в якому визначаються:

- актуальність дослідження;
- ефективність використаних методів;
- рівень застосування здобутих в процесі навчання теоретичних знань та рівень підготовки до виконання наукових досліджень;

- вміння студента самостійно вирішувати наукові та практичні задачі;
- вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки;
- перспективність запропонованих рекомендацій та висновків;
- недоліки роботи (за наявності).

Після узгодження з керівником, електронна версія дипломної роботи направляється на перевірку на плагіат до уповноваженого співробітника кафедри. Перевірка на плагіат здійснюється за затвердженою університетом методикою відповідно до «Методичних рекомендацій для закладів вищої освіти з підтримки академічної доброчесності» [1] та Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності [2], і унеможливорює допуск роботи до захисту у разі наявності авторського тексту менше ніж 80%. При цьому враховується, що 20 % збігів не є копіюванням частин текстів з інших джерел.

Дипломна робота має бути перевірена на відповідність вимогам до оформлення згідно стандартів СТЗВО-ХІІІ-3.01-2021 [3]. Перевірка здійснюється уповноваженим співробітником кафедри (нормоконтролером).

Нормоконтроль проходить не пізніше ніж за тиждень до дати захисту. Для цього необхідно представити:

- дипломну роботу підписану бакалавром та керівником;
- ілюстративний матеріал;
- презентацію до дипломної роботи в електронному варіанті.

На підставі підпису та відгуку керівника, підпису нормоконтролера, завідувач кафедри приймає рішення про допуск роботи до захисту і ставить підпис на титульному аркуші ДР.

Робота може бути не допущена до захисту з таких причин:

- 1) відсутність підпису керівника, нормоконтролера;
- 2) негативний результат перевірки на плагіат;
- 3) тема роботи не розкрита, або зміст роботи не відповідає темі.

У випадку, якщо завідувач кафедри не вважає за можливе допустити здобувача вищої освіти до захисту ДР, це питання розглядається на засіданні кафедри за участю керівника. Протокол засідання кафедри подається на узгодження директору інституту, а потім ректорові університету на затвердження.

Дипломна робота, яка допущена кафедрою до захисту, подається на рецензію. У своїх висновках рецензент відзначає актуальність теми дослідження (розробки), новизну, конкретну особисту участь студента в одержанні результатів, викладених у роботі, ступінь обґрунтування наукових (практичних,

організаційних) положень. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від захисту.

Після цього здобувач вищої освіти подає на кафедру повну електронну версію своєї дипломної роботи у термін, який встановлено рішенням кафедри, але не пізніше ніж за один день до строку закінчення терміну, який відведено графіком навчального процесу НТУ «ХП», для подальшого розміщення дипломної роботи в електронному «Репозиторії кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут».

Формат файлів та назви файлів документів формуються відповідно до «Інструкції з технології архівування в електронному репозиторії кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у НТУ «ХП».

1.4 Організація захисту дипломної роботи бакалавра

Підсумкова державна атестація проводиться у вигляді захисту дипломної роботи перед державною екзаменаційною комісією (ДЕК).

Дипломна робота разом із відгуком і рецензією подається до ДЕК для захисту.

Екзаменаційній комісії можуть бути надані також інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної дипломної роботи, – друковані статті за темою роботи, документи, що вказують на практичне її застосування тощо.

Процедура захисту дипломної роботи є прилюдною і складається з таких етапів:

- короткої доповіді автора. Доповідь має розкрити зміст, наукове і практичне значення дипломної роботи. В доповіді студент повинен коротко обґрунтувати актуальність теми дослідження; сформулювати об'єкт, предмет і цілі дослідження; доповісти отримані результати та завершити доповідь загальними висновками, що демонструють, які саме нові знання з'явилися внаслідок виконаної роботи. Ілюстративний матеріал виконується в вигляді презентації в Power Point, рекомендована кількість – 5-10 слайдів. Рекомендована тривалість доповіді студента – 7-10 хвилин;
- відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії та присутніх на захисті;
- відповідей на зауваження наукового керівника та рецензентів;
- підведення підсумків захисту дипломної роботи (дається оцінка дипломній

роботі кожного студента).

Під час захисту ведеться протокол засідання екзаменаційної комісії. Загальний час захисту не повинен перевищувати 30 хвилин на одного студента. Результати захисту дипломних робіт оголошуються у день захисту.

Підсумкову оцінку дипломної роботи визначає екзаменаційна комісія. Оцінка проводиться із врахуванням рецензії та висновку керівника, а також якості захисту роботи. Критерії оцінювання дипломної роботи наведені в наступному підрозділі.

Рішення про присвоєння відповідної кваліфікації освітньо- кваліфікаційного рівня «бакалавр» приймається Державною екзаменаційною комісією. Студент, який не згоден з рішенням екзаменаційної комісії, має право оскаржити оцінку та подати заяву на апеляцію згідно Положення про екзаменаційну комісію у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» [4].

1.5 Критерії оцінювання дипломної роботи

З урахуванням вимог Стандарту вищої світи України «073 Менеджмент» [5] для оцінки дипломної роботи зі спеціальності «Менеджмент» застосовуються критерії з відповідною системою, яка наведена в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Критерії оцінки дипломної роботи

Критерії оцінки	Опис за шкалою національної системи оцінювання		
	«задовільно»	«добре»	«відмінно»
1	2	3	4
Використання інформаційних джерел	Відмічено в тексті необхідні літературні джерела		
		Власне оцінювання використаних літературних джерел	
Логічність та аргументованість викладення матеріалу	Розкрито тему на базі об'єкта дослідження		
		Підібраний теоретичний і практичний матеріал проаналізовано і аргументовано	
Коректність використання статистичних, математичних та інших методів	Проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних		
			Використано новітні методи дослідження
Ініціювання та обґрунтування підходів та напрямів вирішення досліджуваної проблеми	Пропозиції сформульовано узагальнено, розрахунки є приблизними	Пропозиції аргументовані, підтверджені розрахунками	Пропозиції обґрунтовані, сформульовані чітко і детально, підтверджені проведеними розрахунками

Кінець таблиці 1.2

1	2	3	4
Мова, стиль і загальне оформлення роботи	Незначні порушення стилю, оформлення з зауваженнями	Науковий стиль, оформлення з незначними зауваженнями	Науковий стиль, оформлення без зауважень
Доповідь	Окреслено тему і основні результати	Окреслено тему, основні результати, пропозиції аргументовані	Визначено тему, методи досліджень, результати досліджень, пропозиції. Висновки чітко корелюють з результатами досліджень
Ілюстративний матеріал	Презентовано основні результати дослідження	Унаочнені результати дослідження, пропозиції та висновки	
Повнота відповіді на запитання комісії	В цілому надана	Надана досить детально	Надана детально і аргументована

Результати захисту дипломних магістерських робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «ЕХ»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

2 ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

2.1 Структура роботи

Дипломна робота складається з таких структурних елементів (СТЗВО-ХПІ-2.01-2021) [6]:

- титульний аркуш;
- відомість документів (ВД) дипломної роботи;
- завдання на дипломну роботу;
- пояснювальна записка.

Пояснювальна записка містить послідовно такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- реферат;
- зміст;
- перелік умовних позначень (при необхідності);
- вступ;
- основна частина (розділи роботи);
- висновки;
- список джерел інформації
- додатки (при наявності).

Додатково додаються до дипломної роботи: подання голові екзаменаційної комісії щодо допуску дипломної роботи до захисту (форма ПК-11), відгук керівника дипломної роботи (форма ПК-26) та рецензія. Перелічені документи не підшиваються. Їх потрібно вкласти у конверт, який вклеїти на зворотній стороні обкладинки.

2.2 Пояснювальна записка, завдання на дипломну роботу та реферат

Структурні елементи дипломної роботи: титульний аркуш, відомість документів, завдання на дипломну роботу, титульний аркуш пояснювальної записки та реферат оформлюється виключно згідно вимог стандартів НТУ «ХПІ» СТЗВО-ХПІ-2.01-2021[6], СТЗВО-ХПІ-3.01-2021 [3]. Зразки оформлення титульних аркушів наведено в додатку Б.

Тема роботи на всіх структурних елементах повинна відповідати наказу ректора. У разі невідповідності робота до захисту не приймається.

На *титульному аркуші* дипломної роботи записується шифр роботи, який складається з нумерації академічної групи та номера теми за наказом, наприклад:

БЕМ-516 а.02. У графі 2 відомості документів вказується код відомості документів ВД: БЕМ-516 а.02 ВД.

«Завдання на дипломну роботу студенту» повинно включати: номер і дату наказу про затвердження теми дипломної роботи, строк подання бакалаврської роботи, календарний план виконання ДР, який формують спільно керівник та здобувачі вищої освіти.

У пункті 5 «Завдання на дипломну роботу студенту» записується кількість аркушів презентації, з якою студент доповідає перед членами екзаменаційної комісії. Роздруковані аркуші презентації форматом А4 надаються кожному члену екзаменаційної комісії перед захистом.

«Завдання на дипломну роботу студенту» підписується студентом, керівником та завідувачем кафедрою.

Реферат повинен відображати зміст пояснювальної записки. У ньому відображаються: об'єкт, предмет, мета, методи і конкретні результати дослідження в роботі. Текст реферату на пункти не поділяють. Наведений у рефераті перелік ключових слів повинен давати уявлення про зміст тексту документа, що реферується, і містити від 5 до 15 слів (словосполучень) у називному відмінку однини, виконаних у рядок через кому великими літерами. Обсяг реферату не має перевищувати однієї сторінки.

Сторінки реферату не нумерують та в загальне число сторінок документу не зараховують.

Реферат виконують двома мовами: українською та додатково однією іншою (англійською або німецькою або французькою). Зразок оформлення реферату надано у додатку В.

2.3 Зміст

До змісту в загальному вигляді записують наступне:

- вступ;
- заголовки розділів, підрозділів основної частини;
- висновки;
- список джерел інформації;
- додатки.

Заголовки розділів, підрозділів та пунктів указують разом з їх порядковими номерами, додатки – з їх позначками та заголовками. Усі заголовки записують малими літерами з першої великої.

Номери та заголовки підрозділів наводять після абзацного відступу, який

дорівнює двом знакам відносно номерів розділів.

За необхідності продовження запису заголовка розділу, підрозділу на другий (наступний) рядок, його починають на рівні початку цього заголовка на першому рядку, а при продовженні запису заголовка додатка – на рівні запису позначення цього додатка.

Номери сторінок, на яких розміщуються заголовки елементів, указують на рівні останнього рядка запису один під одним. Слово «сторінка» або його скорочення не пишуть. Закінчення заголовків елементів відділяють від номерів сторінок точкуванням.

Приклад змісту наведено у додатку Г.

2.4 Перелік умовних позначень

Якщо в дипломній роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, у яких за абеткою наводять скорочення, справа – їх детальне розшифрування. Якщо в роботі скорочення зустрічаються менше трьох разів то перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

Незалежно від наявності переліку за першої появи у тексті позначень (скорочень) слід навести їх розшифрування.

2.5 Вступ

Головним завданням вступної частини до бакалаврської роботи є обґрунтування актуальності та практичної значущості обраної теми, особливостей постановки і вирішення питань щодо конкретних умов досліджень. Необхідно аргументувати доцільність розгляду відповідної проблеми в сучасних умовах розвитку національної економіки на мікро- та макрорівнях, стан її розв'язання в економічній науці та у практиці управління підприємством. Вступ повинен містити такі елементи (у такому ж порядку):

Актуальність дослідження. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовується актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва, особливо на користь України. Загалом висвітлення актуальності має виконувати дві функції:

- 1) показати місце даної роботи (дослідження) у загальній проблемі;

2) визначити, що саме у загальній проблемі є нерозв'язаним та, відповідно, на спробу розв'язання чого спрямована дипломна робота.

Висвітлення актуальності не повинно бути, з одного боку, багатослівним, а з іншого – формальним, таким, що лише повторює загальновідомі речі.

Далі слід надати опис глибини вивчення тематики дипломної роботи у науковій літературі. Для цього варто оцінити ступінь вивченості досліджуваної проблеми та назвати вчених, які внесли значний вклад у її розробку.

Далі слід сформулювати мету бакалаврської роботи і основні завдання, що з неї випливають, предмет і об'єкт дослідження.

Мета відповідно до теми визначає теоретичні та практичні напрями (результати) дослідження.

Завдання, які ставляться у вступі до кваліфікаційної роботи, повинні розкривати мету дослідження. Формулювання завдань можна подати, використовуючи слова типу: дослідити..., узагальнити..., систематизувати..., уточнити..., визначити..., розробити..., спрогнозувати..., обґрунтувати пропозиції... тощо. Зазвичай на основі завдань дослідження будується структура кваліфікаційної роботи, тобто завдання роботи повинні відповідати змісту дипломної роботи.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, та обране для вивчення. Не слід називати об'єктом дослідження конкретне підприємство, організацію, установу, на прикладі якої виконується робота, адже це є базою дослідження.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Це певні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, його якості, властивості, тощо. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження, саме на нього спрямована увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему випускної дипломної роботи.

У вступі зазначаються також методи дослідження, що використовуються. Методи дослідження поділяють на загальнонаукові, що застосовуються у всіх або в більшості наук (спостереження, експеримент, абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, класифікація, формалізація тощо), і спеціальні, що застосовуються в конкретній галузі науки. Зокрема, в області соціально-поведінкових наук використовується статистичний, кореляційний, регресійний аналіз, техніко-економічний аналіз, фінансово-економічний аналіз, функціонально-вартісний аналіз, SWOT-аналіз тощо.

Далі зазначаються інформаційні джерела дослідження: вітчизняні та закордонні видання, матеріали преси, мережі Internet та фактичні дані щодо діяльності об'єкта дослідження.

Також у вступі відображають практичне значення отриманих результатів котре полягає у розвитку теоретичних положень чи розробці практичних рекомендацій з тематики дипломного проекту.

При наявності власних наукових розробок у вступі наводять перелік опублікованих тез та статей.

Текст вступу на пункти не поділяють. Вступ не може містити рисунки, таблиці тощо. Вступ не повинен займати більше трьох сторінок.

Зразок оформлення вступу наведено в додатку Д.

2.6 Основна частина

Основна частина роботи складається з п'яти послідовних розділів за спеціальністю. Рекомендований обсяг розділів дипломної роботи 5 - 15 сторінок.

Обсяг основної частини пояснювальної записки не повинен бути меншим за 35 сторінок та більшим за 80 сторінок.

Перший розділ дипломної роботи містить теоретичне обґрунтування досліджуваних явищ та процесів. У цій частині дипломної роботи викладається теоретична база, необхідна для вирішення визначеної проблеми, дається огляд літературних джерел, нових розробок, опублікованих статистичних даних із посиланням на відповідні джерела. На основі вивчення наукової літератури розкриваються думки різних учених щодо розв'язання проблеми, обґрунтовуються погляди автора стосовно шляхів її вирішення. перший розділ повинен послідовного вирішувати такі задачі:

- розкриття сутності досліджуваного явища та його особливостей серед інших подібних явищ, при потребі – аналіз історії розвитку явища, його нормативно-правової бази;
- аналіз наукових та практичних підходів (історичних та сучасних) до аналізу обраного об'єкту дослідження;
- аналіз існуючої термінології у сфері дослідження, створення понятійно-категоріального апарату, на який автор спиратиметься у подальшій роботі;
- виявлення тих методів та інструментів, які можуть бути використані при дослідженні предмету роботи, визначення та обґрунтування інструментарію, що буде безпосередньо застосований у роботі.

В аналітичному огляді літературних джерел студент відзначає основні етапи розвитку наукової думки за проблемою дослідження. Слід зазначити, що недостатньо просто надати перелік існуючих ідей та поглядів (наприклад, «На думку І.І.Івченка,»; «П. П. Петренко вважає, що...»; «Як зазначає С.С. Сидорчук,...»). Студент повинен систематизувати і критично оцінити існуючі підходи, теорії, моделі, точки зору тощо, які стосуються проблематики дослідження; освітити полеміку і викласти свою власну позицію по дискусійних питаннях, що відносяться до теми. Залежно від теми дипломної роботи можуть бути наведені порівняльні оцінки різних методів дослідження, методик розрахунків певних показників тощо.

В огляді літератури обов'язково мають бути відображені найновіші ідеї, точки зору, підходи, методи тощо. При необхідності можна давати посилання і на класичні роботи, що були опубліковані багато років тому, але це має бути зроблено в контексті хронологічного огляду розвитку наукової думки. Підручники та навчальні посібники не можуть розглядатися як повноцінні джерела інформації для наукового дослідження, оскільки містять інформацію загально відому і, як правило, не відбивають найновіших досягнень в тій чи іншій галузі знань.

Цитуючи будь-яку ідею, підхід, оригінальний метод тощо, необхідно обов'язково робити посилання на джерело інформації.

Якщо є необхідність послатися на певну наукову ідею, то треба посилатися на першоджерело, а не на роботи, в яких ця ідея цитується. Скажімо, якщо в роботі згадується модель п'яти конкурентних сил Майкла Портера, то необхідно посилатися на Porter M. E. How Competitive Forces Shape Strategy. *Harvard Business Review*. 1979. V.57. # 2 (March–April). P. 137–145, а не на пізнішу статтю, в якій згадується дана ідея, наприклад, Сидоренко В.В. Стратегічний аналіз підприємств машинобудівної галузі. *Вісник Луцького національного технічного університету*. 2008. № 57. С. 34-43.

Другий розділ дипломної роботи має містити характеристику підприємства, або іншого суб'єкта, на прикладі якого розглядається досліджувана проблема (тема дипломної роботи) а також аналіз галузі, яка розглядається в дипломному дослідженні, її сучасного стану та тенденцій її розвитку. Необхідно дати загальну характеристику підприємства, форми власності, внутрішнього і зовнішнього середовища.

Для опису зовнішнього середовища може бути надана динаміка і структура виробництва в галузі, особливості конкуренції і розподіл ринку між підприємствами, що працюють в галузі, основні чинники конкурентоспроможності

підприємств, рушійні сили розвитку галузі, державне регулювання галузі тощо. Для опису внутрішнього середовища підприємства надається його організаційна структура, види або форми бізнесу, основні результати господарської діяльності. В даному розділі має бути представлена об'єктивна, статистична інформація за декілька останніх років (з належними посиланнями на її джерела).

Третій розділ представляє собою аналіз предметної області діяльності підприємства. Так, наприклад, якщо темою дипломної роботи обрано управління персоналом, то в цьому розділі мають бути описані структура персоналу організації, кадрова політика, динаміка кадрового складу тощо. Якщо тема дипломної роботи є конкурентоспроможність продукції підприємства, то мають бути представлені характеристики продукції та наведені розрахунки з оцінки її конкурентоспроможності. У цій частині дипломної роботи студент має продемонструвати навички аналізу конкретної ситуації відповідно до обраної теми роботи та виявлення організаційних проблем із застосуванням спеціальних методів менеджменту; пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень. Матеріал цього розділу має поєднувати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи і певний методичний інструментарій на конкретних прикладах. Результатом третього розділу має бути виявлення проблем предметної області, на рішення яких буде спрямована проектна частина роботи.

Завданням *четвертого розділу* є обґрунтування конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей управління параметрами розвитку, діяльності організації на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також висновків, зроблених у другому та третьому розділі роботи. Даний розділ має містити план рекомендацій щодо удосконалення процесів, результатів або видів діяльності об'єкта дослідження.

Рекомендації та пропозиції повинні відповідати критеріям релевантності обраній темі та виявленим проблемам, економічної / соціальної доцільності та практичної реальності.

П'ятий розділ містить деталізацію рекомендацій і заходів, запропонованих в попередньому, четвертому розділі у вигляді планів запровадження, визначення засобів реалізації та прогнозування ефекту. Пропозиції щодо вдосконалення об'єкту дослідження або досліджуваного напряму діяльності обґрунтовуються опитуваннями або розрахунками. В залежності від теми, необхідно зробити оцінку витрат та очікуваних результатів, пов'язаних із впровадженням пропозицій: оцінку

економічної ефективності, результативності, безпеки, якості, лояльності, задоволеності споживачів тощо внаслідок практичного впровадження даних пропозицій на практиці. Хоча оцінки витрат і результатів мають прогнозний характер, слід зробити їх максимально достовірними із врахуванням інфляції, подорожчання сировини і матеріалів, палива, електроенергії. При цьому варто спиратися на тенденції за минулі періоди, на експертні оцінки щодо майбутніх періодів, використовувати надійну статистичну інформацію, що характеризує ринок, застосовувати економіко-математичне моделювання, кореляційний та регресійний аналіз.

2.7 Висновки

Висновки – це завершальний етап дипломної роботи. В них коротко наводяться найбільш важливі теоретичні та практичні положення, які містять оцінку досягнутих результатів з точки зору відповідності меті дипломної роботи та поставленим у вступі завданням, пропозицій щодо вдосконалення досліджуваного напрямку діяльності організації. Послідовність висновків має відповідати поставленим і наведеним у вступі завданням.

Обсяг розділу «Висновки» повинен бути не більше двох сторінок.

2.8 Список джерел інформації

Розділ «Список джерел інформації» складається з літературних джерел, що були використані студентом під час написання дипломної роботи, а саме: законодавчо-нормативних актів, навчальних посібників, монографій, статей у періодичних виданнях, інтернет-сайтів тощо. Неопубліковані джерела (фінансова звітність, технічна документація, інша внутрішня документація підприємства, конспект лекцій, складений студентом, тощо) до списку використаної літератури не вносяться. Кількість використаних джерел залежить від ступеня вивченості проблеми і ступеня її нормативного врегулювання.

У списку джерел бібліографічні описи джерел інформації розташовують у тому порядку, в якому джерела вперше згадуються у тексті.

У списку джерел інформації рекомендована їх кількість для дипломної роботи бакалавра має становити не більше 50.

Джерела оформлюються згідно вимог стандарту СТЗВО-ХПІ-3.01.2021 [3].

2.9 Додатки

Додатки є необхідним розділом дипломної роботи. Дипломна робота обов'язково повинна містити додатки, що відображують відповідну інформаційну базу аналізу діяльності підприємства в повному обсязі, які мають бути належним чином оформленими: «Фінансова звітність підприємства», «Стратегічний аналіз діяльності підприємства».

Також до додатків доцільно включати допоміжний матеріал, який використовується для повноти сприйняття дипломної роботи:

- схему організаційної структури управління підприємства (організації);
- проміжні математичні доведення, формули та розрахунки;
- великі за обсягом розрахункові таблиці;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- протоколи, акти;
- інструкції та методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на комп'ютері, які розроблені в процесі виконання дипломної роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- допоміжні матеріали, що мають прикладне значення (таблиці, рисунки, положення про роботу відділів підприємства, організації).

Інформація, що надається в додатках, повинна відповідати обраній темі дослідження й містити в собі необхідні матеріали, які були базою для проведення досліджень і практичних розробок.

Обсяг додатків не обмежується, але повинен визначатись реальними потребами роботи.

Якщо розміщений у додатках матеріал не є авторським, обов'язково потрібно вказувати посилання на джерело.

2.10 Взаємозв'язок завдань, структури роботи та висновків

Коректне формулювання комплексу послідовних завдань визначає ті кроки, які мають бути зроблені для досягнення поставленої мети.

Оскільки виконання кожного завдання являє собою у роботі окремий змістовний блок, сукупність всіх завдань та їх послідовність фактично визначає зміст роботи. Іншими словами, кожне завдання повинно накладатись на певний підрозділ роботи, в якому воно виконується (цей зв'язок не є повністю «жорстким» – одне завдання може виконуватись в різних аспектах у двох підрозділах, або один підрозділ може містити виконання двох завдань, але загальна логіка є саме такою).

3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБІТ

3.1 Загальні вимоги до оформлення роботи

Дипломна робота друкується засобами комп'ютерної техніки на аркушах білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) через півтора міжрядкових інтервали, до тридцяти рядків на сторінці. Друк здійснюється лише з одного боку аркушу.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве, нижнє та верхнє – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм.

Шрифт основного тексту – звичайний, 14pts Times New Roman. Абзацний відступ має складати 1,25 см (або 5 знаків), вирівнювання основного тексту – по ширині. «Висячі рядки» не допускаються.

Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту однаковою. Використання напівжирного, курсивного та підкресленого стилю шрифту в основному тексті, таблицях та рисунках заборонено.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виявилися в процесі написання роботи, можна виправляти (до двох виправлень на одній сторінці) за допомогою коректора та пасти виключно чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна відповідати щільності основного тексту. Зразок оформлення текстової частини наведено в додатку Е.

3.2 Заголовки

Заголовки структурних елементів дипломної роботи («РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ», «ДОДАТКИ») та назви розділів основної частини друкують **великими літерами** по центру симетрично до основного тексту. Заголовки підрозділів друкують **маленькими літерами** (крім першої великої) **напівжирним шрифтом** з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Розділи основної частини роботи мають бути пронумеровані арабськими цифрами. Після номера крапка не ставиться.

Підрозділи нумеруються у межах розділу (1.1, 1.2 і т.д.); Після другої цифри номеру крапка не ставиться.

Між заголовком розділу і заголовком підрозділу або наступним текстом необхідно залишити один вільний рядок

Між попереднім текстом і заголовком підрозділу необхідно залишити один

вільний рядок. Не дозволяється розміщувати заголовок підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього вміщується *усього один рядок тексту*.

Кожний структурний елемент роботи починають з нової сторінки. Остання сторінка кожного розділу має бути заповнена текстом не менше, ніж на 2/3. Не можна закінчувати розділи основної частини таблицею, рисунком, формулою.

3.3 Таблиці

Для зручності викладу і читання тексту цифрові та інші показники рекомендується оформляти у вигляді таблиці. На всі таблиці мають бути посилання у тексті.

Таблиці мають бути пронумеровані. Їх нумерують у межах розділу.

Номер записують після слова „Таблиця ”; запис виконують над таблицею з абзацного відступу.

Таблиця *може* мати найменування, яке повинно відображати зміст таблиці та бути коротким. Його записують після номера через тире малими літерами з першої великої. Таблицю оформлюють, як указано в прикладі нижче.

Приклад.

Таблиця 3.1 – Аналіз абсолютних показників, які характеризують фінансовий результат підприємства, тис.грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення	
	2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017
1	2	3	4	5	6
Загальна вартість майна	2995655,5	3603304	3648929	607648,5	45625

** Якщо таблиця розривається і переноситься на наступну сторінку, то над таблицею з абзацу пишеться:*

Продовження таблиці 3.1 або Кінець таблиці 3.1.

Розміри вибирають довільно, залежно від вміщеного матеріалу. Таблицю, як правило, обмежують лініями. Горизонтальні лінії, які розмежовують рядки таблиці, допускається не проводити, якщо їх відсутність не утруднює користування таблицею.

Головка таблиці має бути відокремлена лінією від іншої частини таблиці. За необхідності допускається під головкою таблиці вміщувати рядок для нумерації граф арабськими цифрами. Висота рядків таблиці має бути не менше 8 мм.

Розділяти заголовки і підзаголовки боковика і граф діагональними лініями не допускається.

Зверху та знизу таблиці рекомендується залишати один вільний рядок.

Таблицю, залежно від її розміру, можна вміщувати: *після тексту*, у якому вона згадується; *на окремій наступній сторінці*; *у додатку* до тексту документа. Допускається розташовувати таблицю вздовж довгого боку аркуша.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, її поділяють на частини, вміщуючи одну частину під іншою, або переносять на наступну сторінку. У кожній частині повторюють її головку і боковик або заміняють рядком з номерами граф, які зазначені у першій частині таблиці. При цьому слово «Таблиця», її номер і найменування розміщують тільки над першою частиною таблиці, а над іншими частинами з лівого боку указують: «Продовження таблиці», а над останньою частиною – «Кінець таблиці__».

Якщо при поділу таблиці на частини таблиця переривається знизу, то у першій частині таблиці нижню обмежувальну горизонтальну лінію допускається не проводити. Якщо таблиця переривається справа, то у першій частині таблиці допускається не проводити праву обмежувальну вертикальну лінію.

Таблиці з незначною кількістю граф допускається поділяти на частини і вміщувати одну частину поряд з іншою, розділяючи їх потовщеною лінією, при цьому головку таблиці повторюють.

Якщо необхідно пояснити окремі дані, що наведені у таблиці, то ці дані слід позначати надрядковим знаком виноски.

Якщо у таблиці є виноска та примітки, то в кінці таблиці наводять спочатку виноску, а потім примітки.

Колонка «Номер за порядком» («№ з/п») у таблиці не дозволяється. За потреби нумерації показників, параметрів чи інших даних порядкові номери слід зазначати у першій колонці (боковику) таблиці безпосередньо перед їх назвою.

3.4 Рисунки

У текст дипломної роботи можуть включатись рисунки, які ілюструють окремі її положення або унаочнюють певні дані (наприклад, це можуть бути діаграми, графіки, схеми тощо). Фотографії, географічні карти, зображення сайтів і т.п. матеріали можуть бути розміщені лише у додатках.

Рисунок слід розміщувати після першої згадки про нього в тексті. Рисунок розташовують симетрично тексту. Зверху та знизу рисунка рекомендується залишати один вільний рядок

Рисунки повинні мати порядкові номери і *можуть* мати назву та пояснювальні дані (підрисунковий текст). Нумерація рисунків повинна бути у межах розділу.

Назву рисунку записують після номера через риску і виконують малими літерами з першої великої. Слово «Рисунок» слід писати повністю.

Оформлення рисунку показано нижче.

Приклад:

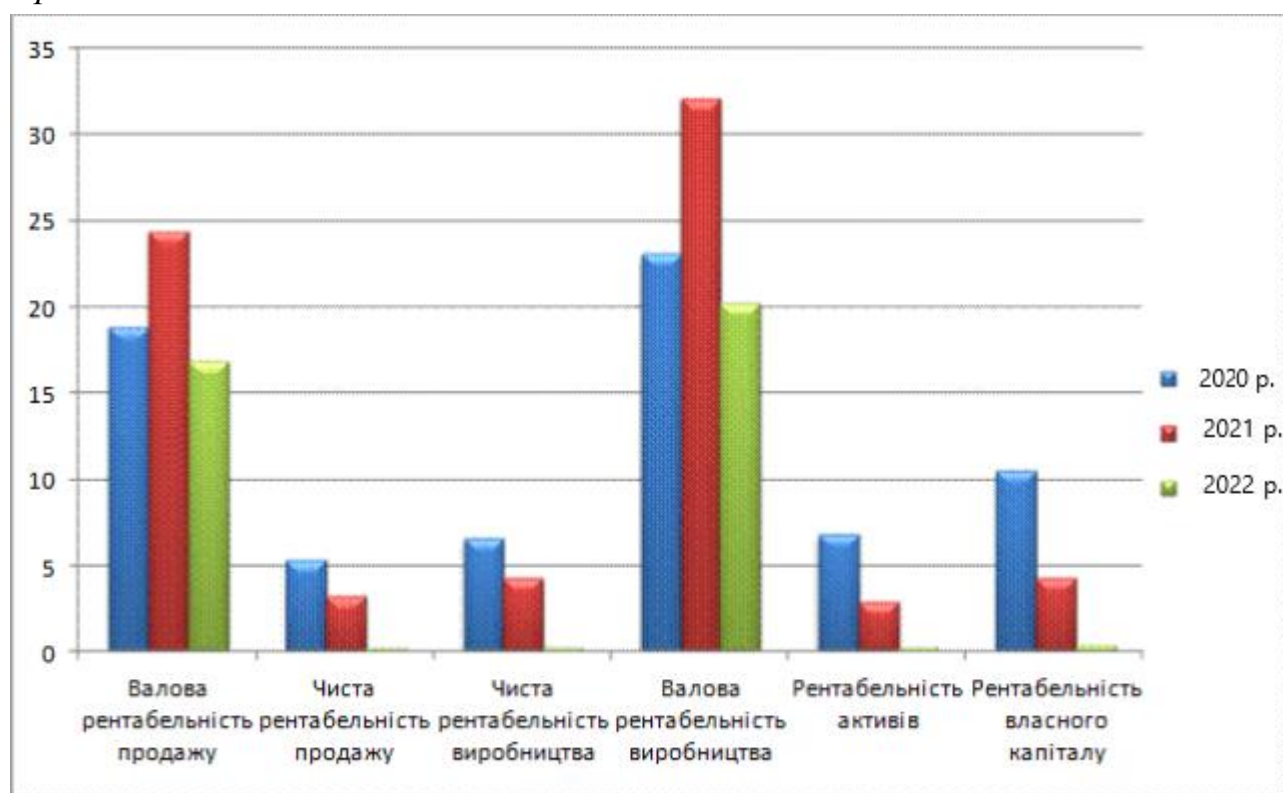

Рисунок 3.1 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «Х»

3.5 Посилання

Кожен використаний в роботі фактичний матеріал (фрагмент тексту документу, числові дані, цитата, відомості про маловідомий факт тощо) повинен супроводжуватись посиланням на джерело, з якого цей матеріал було взято. Посилання являє собою порядковий номер джерела у списку джерел інформації, який розміщується у квадратних дужках. Якщо посилання здійснюється на друковане джерело, у посиланні також зазначаються номери сторінок, на яких безпосередньо розміщений матеріал (наприклад, певні дані або цитата). Якщо

посилання здійснюється відразу на декілька джерел, вони відділяються одне від одного крапкою з комою.

Приклад:

Інноваційна діяльність – це «діяльність в межах інноваційного процесу, яка перетворює наукові та економічні знання за допомогою використання комплексу методів та процедур у інновації» [15, с. 12].

3.6 Список джерел інформації

Список використаних джерел слід розміщувати у відповідній послідовності згідно посилання на них у тексті (дипломній роботі). Якщо у роботі використовується інформація з інтернету, то потрібно вказувати не тільки назву сайту, а і назву статті або документу, на які посилається автор. Нормативні та законодавчі акти, інтернет-джерела не виокремлюються та розміщуються у загальному порядку відповідно до посилання. Всі літературні джерела слід подавати мовою оригіналу.

У списку джерел бібліографічні описи джерел інформації розташовують у тому порядку, в якому джерела вперше згадуються у тексті.

Загальна схема опису джерел виглядає таким чином:

- автор;
- назва;
- відповідальні особи;
- відомості про джерело.

Автор – це особа, яка є автором даного інформаційного матеріалу.

Якщо авторів декілька, зазначається лише перший. Формат опису: «прізвище ініціали» (наприклад, Попов О. О.). Якщо автор відсутній, ця складова пропускається. Назва зазначається ідентично до оригіналу.

Для окремих самостійних джерел після його назви зазначається його тип: підручник, монографія, навчальний посібник тощо (в цьому випадку між назвою та типом ставиться двокрапка).

Приклад:

1 Краснокутська Н. С., Коптєва Г.М. Оцінка бізнесу. Харків : НТУ «ХПІ», 2021. 229 с.

Нумерація джерел у списку має бути наскрізна. Після номера джерела крапка та дужка не ставляться.

Для оформлення списку джерел інформації рекомендовано користатись

Методичними вказівками щодо оформлення списку джерел інформації та цитування в текстових документах [7].

3.7 Додатки

Кожний додаток розміщують з нової сторінки. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. наприклад: «ДОДАТОК А».

Ілюстрації, таблиці та формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: «Рисунок Д.2 — Організаційна структура підприємства» другий рисунок додатка Д. На таблиці, рисунки, формули, розміщені в додатках, поширюються загальні вимоги щодо оформлення.

Додатками можуть бути копії самостійних документів, які не відрізняються від оригіналу. У цьому випадку перед копією слід розмістити аркуш, на якому посередині пишуть слово «ДОДАТОК_» та його заголовок. Сторінки копій нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок документу.

У тексті документа на всі додатки повинні бути посилання. Додатки розміщують у порядку посилання на них.

Усі додатки мають бути перелічені у «Змісті» із зазначенням їх назв.

3.8 Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Нумерація сторінок пояснювальної записки починається з цифри 2 на аркуші «Зміст».

Номери сторінок проставляють у правому верхньому куті без крапки до останньої сторінки додатків включно.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

- 1 «Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки академічної доброчесності»: URL: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/quality/wp-content/uploads/sites/25/2019/09/recomendatsii.pdf>
- 2 Кодекс етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ». URL: http://library.kpi.kharkov.ua/files/documents/code_ethics.pdf.
- 3 СТЗВО-ХПІ-3.01-2021 Текстові документи у сфері навчального процесу. Загальні вимоги до виконання (зі змінами). URL: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/metodotdel/wp-content/uploads/sites/28/2022/12/STZVO-HPI-3.01-2021-SSONP.-Tekstovi-dokumenti-u-sferi-navchalnogo-protsesu.-Zagalni-vimogi-do-vikonannya-zi-zminami.pdf>
- 4 Положення про екзаменаційну комісію у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» URL: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/17/2022/04/POLOZHENIE_PRO_YEKZKOM_2022_n.rar
- 5 Стандарт вищої освіти України «073 Менеджмент» перший (бакалаврський) рівень освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/073-Menedzhment.bakal.06.04.22.pdf>
- 6 СТЗВО-ХПІ-2.01-2021. Дипломні проекти та дипломні роботи. Загальні вимоги до виконання. URL: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/metodotdel/wp-content/uploads/sites/28/2022/12/STZVO-HPI-2.01-2021-SSONP.-Diplomni-proekti-ta-diplomni-roboti.-Zagalni-vimogi-do-vikonannya-zi-zminami.pdf>
- 7 Методичні вказівки щодо оформлення списку джерел інформації та цитування в текстових документах. URL: http://web.kpi.kharkov.ua/mto/wp-content/uploads/sites/200/2021/12/references_style_guide_UKR.pdf
- 8 Методичні рекомендації до написання дипломної роботи бакалавра для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» за освітньо-професійними програмами «Менеджмент організацій і адміністрування» і «Бізнес-адміністрування» / укл. Н.С. Краснокутська, І.В. Угрімова, М.П. Горбунов, О.В. Замула. Х. : НТУ «ХПІ», 2019. 31 с
- 9 Методичні вказівки з підготовки та захисту дипломної роботи ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю «Менеджмент» / укл. О.В. Прохоренко, М.П. Горбунов, Т.В. Данько, А.Б.Зубкова, С.В.Клепікова, О.М.Нащекіна Х. : НТУ «ХПІ», 2022. 70 с.

ДОДАТОК А

Орієнтовна тематика та приклади тем дипломних робіт бакалаврів зі спеціальності 073 «Менеджмент»

Освітня програма «Менеджмент організацій та адміністрування»

1. Стратегічне планування розвитку підприємства.
2. Стратегія диверсифікації діяльності підприємства
3. Стратегія інноваційного розвитку підприємства
4. SMM-стратегія організації
5. Управління інноваційною діяльністю підприємств
6. Управління організаційною структурою підприємства
7. Управління результативністю підприємства
8. Управління ефективністю діяльності підприємства
9. Управління корпоративною соціальною відповідальністю організації
10. Управління організаційною культурою
11. Управління взаємодією зі стейкхолдерами організації.
12. Управління логістичною діяльністю на підприємстві
13. Організація матеріально-технічного забезпечення на підприємстві.
14. Управління операційною системою підприємства
15. Управління комплексом маркетингу підприємства.
16. Управління брендом організації
17. Організація збутової діяльності підприємства.
18. Організація системи управління якістю на підприємстві
19. Формування комунікативної політики на підприємстві.
20. Управління товарною політикою підприємства.
21. Управління розвитком персоналу організації
22. Організація заходів із мотивації персоналу на підприємстві.
23. Управління системою організації праці.

Освітня програма «Бізнес-адміністрування»

1. Стратегічне планування розвитку суб'єкта бізнесу.
2. Стратегія виходу підприємства на новий ринок
3. Стратегія конкуренції суб'єкта бізнесу
4. Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту.
5. Розробка бізнес-плану підприємства.
6. Бізнес-моделювання діяльності підприємства.
7. Управління результативністю бізнес-структури
8. Управління ефективністю діяльності суб'єкта бізнесу

9. Управління конкурентоспроможністю продукції підприємства
10. Управління маркетинговою діяльністю підприємства
11. Управління ризиками діяльності підприємства
12. Формування цінової політики на підприємстві.
13. Формування товарної політики підприємства.
14. Планування диверсифікації бізнесу.
15. Організація рекламної діяльності підприємства.
16. Управління маркетинговими комунікаціями підприємства.
17. Формування підприємницького бренду у соціальних мережах.
18. Програма підвищення лояльності клієнтів на підприємстві.
19. Управління вартістю підприємства.
20. Управління інвестиційною привабливістю компанії
21. Управління системою оплати праці в бізнес-структурі
22. Удосконалення системи мотивації праці
23. Управління розвитком персоналу організації

Освітня програма «Міжнародний бізнес»

- 1 Стратегічне управління на міжнародному підприємстві.
- 2 Стратегічне управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
- 3 Стратегія виходу підприємства на зовнішні ринки.
- 4 Стратегія міжнародного маркетингу підприємства.
- 5 Міжнародна стратегія просування товару.
- 6 Управління міжнародним брендом підприємства
- 7 Планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку.
- 8 Планування нової послуги/товару для зарубіжних клієнтів
- 9 Планування міжнародної інвестиційної діяльності підприємства.
- 10 Управління ефективністю міжнародних інвестиційних проєктів.
- 11 Управління інноваційною діяльністю на міжнародному підприємстві
- 12 Управління експортною діяльністю підприємства.
- 13 Управління імпортною діяльністю підприємства.
- 14 Управління зарубіжним каналом розподілу.
- 15 Управління міжнародними ланцюгами постачання
- 16 Управління логістичними процесами підприємства на зовнішньому ринку.
- 17 Управління персоналом на міжнародному підприємстві.
- 18 Управління міжнародною командною роботою
- 19 Управління Інтернет-продажами підприємства.
- 20 Планування бізнес-моделі міжнародного стартапу
- 21 Розробка бізнес-плану діяльності підприємства на зовнішніх ринках
- 22 Розробка бізнес-плану міжнародного стартапу
- 23 Організація налагодження зв'язків з міжнародними партнерами

ДОДАТОК Б**Зразок оформлення титульного аркушу дипломної роботи
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ****НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Інститут Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і
міжнародного бізнесу
Кафедра Менеджменту
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітня програма Міжнародний бізнес

До захисту допускаю
Завідувачка кафедри
Олена ПРОХОРЕНКО
(ім'я та прізвище)

(підпис, дата)

ДИПЛОМНА РОБОТА**першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Тема роботи Маркетингова стратегія виходу підприємства на зарубіжний
ринок

Шифр роботи БЕМ-719а.06
(група, номер теми за наказом)

Виконавець Петренко Данило Олексійович
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник доцент, Сидоренко Оксана Петрівна
(посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

Харків 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки,
менеджменту і міжнародного бізнесу
Кафедра Менеджменту
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітня програма «Міжнародний бізнес»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри _____
(підпис)
Олена ПРОХОРЕНКО
(ім'я та прізвище)
« _____ » _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Петренку Данилі Олексійовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1 Тема роботи Маркетингова стратегія виходу підприємства на зарубіжний
ринок

керівниця роботи Сидоренко Оксана Петрівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «б» березня 2023 року
№2264 СТ

2 Строк подання студентом роботи 29.05.2023 р.

3 Вихідні дані до роботи наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених,
матеріали науково-практичних конференцій, нормативно-правові акти України,
довідкові та інформаційні видання, Інтернет-ресурси, присвячені проблемам
розробки стратегії міжнародного маркетингу підприємства, статут, фінансова,
бухгалтерська та інша звітність підприємства

4 Перелік питань, які потрібно розробити у пояснювальній записці

1 Теоретичні засади формування маркетингової стратегії виходу підприємства на зарубіжний ринок

2 Загальна характеристика виробничо-господарської діяльності ТОВ «ПрінтЛайн»

3 Оцінка діяльності ТОВ «ПрінтЛайн» на зарубіжних ринках

4 Розробка маркетингової стратегії виходу ТОВ «ПрінтЛайн» на зовнішній ринок

5 Оцінка ефективності запропонованих заходів

5 Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Презентація – 8 аркушів формату А4

6 Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1, 2, 3	Сидоренко О.П., доцент, к.е.н		

7 Дата видачі завдання 01 березня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер етапу	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і обґрунтування теми, постановка проблем і завдань	01.03.2023	
2	Аналітичний огляд джерел, вибір методики досліджень	13.03.2023	
3	Підготовка і виконання пояснювальної записки	20.03.2023	
4	Підготовка висновків до дипломної роботи	03.04.2023	
5	Складання відомості документів, оформлення ПЗ	17.04.2023	
6	Виконання презентації, доповіді	04.05.2023	
7	Подання ДР на відгук	18.05.2023	
8	Подання ДР на допуск до захисту	05.06.2023	
9	Захист ДР	12.06.2023	

Студент _____
(підпис)

Петренко Д.О.
(прізвище та ініціали)

Керівниця (-к) роботи _____
(підпис)

Сидоренко О.П.
(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Кафедра Менеджменту

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма «Міжнародний бізнес»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему «Маркетингова стратегія виходу підприємства на зарубіжний ринок»

Виконав студент 4 курсу, групи БЕМ-719а

Петренко Д.О.

(підпис, прізвище та ініціали)

Керівник (-ця) Сидоренко О.П.

(підпис, прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(підпис, прізвище та ініціали)

Нормоконтроль Соколенко В.А.

(підпис, прізвище та ініціали)

Харків 2023

ДОДАТОК В

Зразок оформлення рефератів

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до ДР: 70 с., 6 рис., 13 табл., 42 джерел інформації, 3 додатка

Ключові слова: ФРАНЧАЙЗИНГ, ТОРГОВА МАРКА, ТОРГОВА МЕРЕЖА, СИСТЕМА ФРАНЧАЙЗИНГУ, РИНОК ТОРГІВЛІ, ФРАНЧАЙЗЕР, ФРАНЧАЙЗІ, РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ

Об'єктом дослідження є процес планування розвитку торгової марки на основі франчайзингу.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні підходи до планування розвитку торгової марки на основі франчайзингу.

Метою дипломної роботи є вивчення особливостей франчайзингу у сфері торгівлі одягом та розробка рекомендацій щодо підвищення показників торгової одиниці у франчайзинговій мережі.

У дипломній роботі вивчено теоретичні основи франчайзингу та його основних аспектів, визначено переваги та недоліки від такої форми співпраці для розвитку торгової марки у сфері роздрібної торгівлі одягом, здійснено аналізринку та його основних учасників. У результаті дослідження розроблено практичні рекомендації для покращення показників розвитку торгової марки на прикладі харківського франчайзі «Андре Тан» з розрахунком очікуваного економічного результату.

ABSTRACT

Explanatory note on DR: 70 p., 6 fig., 13 table., 42 information generator, 3 applications

Keywords: FRANCHISING, TRADE MARK, TRADE NETWORK, FRANCHISING SYSTEM, TRADE MARKET, FRANCHISER, FRANCHISE, RETAIL TRADE

The object of the study is the process of brand development planning based on franchising.

The subject of the research is scientific, methodological and practical franchising-based approaches to brand development planning.

The aim of the study is to identify the main features of franchising in the field of apparel trademarks and to develop recommendations for planning the franchise unit activity in the apparel network.

To achieve this goal, the theoretical basics of franchising and its main aspects were studied, its advantages and disadvantages for the development of apparel trademarks were identified, the analysis of the franchise trademark «Andre Tan» was conducted. As a result of the research, practical recommendations were developed to improve the trademark performance of the franchise unit «Andre Tan» based on the calculations of the expected economic results.

ДОДАТОК Г

Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1 Теоретичні аспекти франчайзингу та особливості його запровадження для розвитку торгової марки	5
2 Загальна характеристика розвитку торгової марки «Андре Тан»	16
3 Оцінка діяльності торгової точки у франчайзинговій мережі «Андре Тан».....	26
4 Планування напрямів розвитку франчайзі торгової марки «Андре Тан»	44
5 Оцінка ефективності запропонованих заходів.....	50
Висновки.....	63
Список джерел інформації.....	66
Додаток А Динаміка розвитку мережі ТМ «Андре Тан».....	70
Додаток Б Профайл клієнта.....	71
Додаток В Анкети для внутрішнього і зовнішнього аудиту.....	72

ДОДАТОК Д

Зразок оформлення вступу

ВСТУП

Сучасна парадигма менеджменту, яка ґрунтується на лідерстві, командній роботі, прямих комунікаціях, перманентних інноваціях, безупинному навчанні й розвитку персоналу, визнає одним з найважливіших засобів досягнення успіху організації методологію управління результативністю. В умовах високого рівня невизначеності, конкуренції, присутності різного роду кризових явищ, неузгодженість рішень менеджерів всередині компанії, підвищення результативності підприємства є першочерговим напрямом вирішення зазначених проблем. Необхідність підвищення рівня результативності діяльності та удосконалення управління на підприємстві полягає не тільки у формуванні нових цілей, завдань та принципів менеджменту, у задоволенні потреб споживачів та розширенні ринкових можливостей компанії, але й в оперативному, своєчасному реагуванні керівництва на негативний вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на підприємство. Аналіз та оцінювання результативності є одними з найважливіших елементів у системі управління, що дає змогу виявити слабкі місця у діяльності підприємства та визначити потенційні шляхи їх оптимізації. Для досягнення позитивних результатів діяльності необхідні нові підходи до системи управління ефективністю.

Питання результативного розвитку організації цікавили зарубіжних і вітчизняних вчених впродовж всього періоду становлення наукового менеджменту. Втім зарубіжними вченими проблема управління результативністю досліджена докладніше. Зокрема, концептуальні засади управління результативністю діяльності підприємства висвітлені в наукових працях М. Армстронга, П. Друкера, Р. Екклза, К. Мейера, Г. Нельсона, І. Немировського, Д. Сайдмана. Управління результативністю як інструмент стратегічного управління організацією досліджували: Р. Каплан, Г. Кокінз, Б.Ларі, Г. Лоуренс, Д. Нортон, Ч. Рем.

Теоретико-методологічні підходи до формування системи управління результативністю діяльності підприємства є предметом наукових досліджень і вітчизняних вчених: В. Андрійчука, В. Белошапки, Я. Догадайло, В. Захарченка, Н. Краснокутської, О. Кузьміна, Л. Лігоненко, А. Мазаракі, Є. Масленнікова, Б. Мізюка, О. Мельник, Н. Міценко, І. Міщука, О. Олексюка, Н. Педченко, Й. Петровича, Н. Подольчака, Н.Поліщук, К. Радченка, В. Сороко, А. Тищенко, Н. Терещенка, А. Турило, Ф. Хміля, М. Чорної, В. Шинкаренка, М. Явдака, та ін. Проте, незважаючи на вагомий науковий внесок зарубіжних дослідників, вітчизняними вченими недостатньо вивчені питання підвищення результативності діяльності підприємств, формування адекватних систем управління результативністю, що і обумовило вибір теми, визначило мету, завдання, структуру та логіку дослідження.

Мета даної роботи - аналіз теоретичних та практичних підходів та розробка рекомендацій щодо управління результативністю діяльності підприємства ТОВ «Елмотехнології».

В ході дослідження було поставлено і вирішено такі завдання:

- провести аналіз теоретичних та практичних підходів щодо управління результативністю діяльності підприємства;
- подати загальну характеристику підприємства ТОВ «Елмотехнології»;
- здійснити коефіцієнтний аналіз результативності діяльності підприємства ТОВ «Елмотехнології»;
- провести інтегральну оцінку результативності діяльності підприємства ТОВ «Елмотехнології»;
- розробити й обґрунтувати заходи, що спрямовані на підвищення показників результативності діяльності ТОВ «Елмотехнології»;
- обґрунтувати пропозиції щодо підвищення результативності діяльності підприємства;
- провести оцінку ефективності запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес управління результативністю діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних засад та прикладних інструментів управління результативністю діяльності підприємства.

Вході проведення дослідження були використані загальнонаукові та емпіричні методи дослідження, а саме: діалектичний метод пізнання, економіко-логічні методи пізнання, метод індукції та дедукції, метод порівняння, метод аналізу і синтезу, метод узагальнення, методи комп'ютерної обробки, аналізу та відображення інформації за допомогою програм Microsoft Excel, методи графічного зображення і табличного відображення результатів дослідження.

Інформаційною базою роботи є наукові праці та статті вітчизняних та зарубіжних вчених, офіційний сайт досліджуваного підприємства, річна фінансова звітність ТОВ «Елмотехнології», а також власні напрацювання та розрахунки.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розвитку теоретичних аспектів оцінки результативності діяльності підприємства та розробці практичних рекомендацій щодо управління результативністю діяльності підприємства ТОВ «Елмотехнології».

Основні теоретичні положення і практичні результати дипломної роботи було опубліковано у вигляді тез доповідей – «Особливості розробки маркетингової стратегії для зарубіжного ринку» (2023, XIX Міжнародна науково-практична конференція «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум – 2023»)

ДОДАТОК Е

Зразок оформлення основної частини

1 АНАЛІЗ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОНДИТЕРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Сутність конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах

Класична теорія говорить, що конкуренція – це боротьба між виробниками товарів та послуг за кращі, економічно вигідні умови виробництва та реалізації.

1.2 Показники конкурентоспроможності промислових підприємства

1.2.1 Показники якості продукції

Фондоозброєність – вартість основних виробничих фондів, що припадає на одного працівника. Обчислюється діленням середньорічної вартості основних фондів на кількість працівників та розраховується за формулою 1.4 [34]:

$$F_o = OF / Чсс, \quad (1.4)$$

де OF – середньорічна вартість основних фондів;

Чсс – середньорічна кількість працівників.

Ефективність використання сировино-товарних ресурсів оцінюється за допомогою показників матеріаломісткості та матеріаловіддачі.

Навчальне видання

Методичні вказівки

з підготовки та захисту дипломної роботи ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю «Менеджмент»
освітні програми
«Менеджмент організацій та адміністрування»
«Бізнес-адміністрування»
«Міжнародний бізнес»

Укладачі:

ПРОХОРЕНКО Олена Вікторівна

БРІНЬ Павло Володимирович

ДАНЬКО Тарас Володимирович

МАКОВОЗ Оксана Сергіївна

СІТАК Ірина Леонідівна

ЧАЙКОВА Олена Ігорівна

ШИРЯЄВА Наталя Володимирівна

Відповідальний за випуск доц. Прохоренко О.В.
Роботу рекомендував до друку проф. Манойленко О.В.
В авторській редакції

План 2023 р., поз. 257

Підп. до друку _16.02.2023
Гарнітура Times New Roman.

Видавець Видавничий центр НТУ «ХП».
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08.2017 р.
61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Самостійне електронне видання